

Protokół

2. posiedzenia, 2. sesji, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 16. Października 1890.

Początek o godzinie 11 minut 20.

Przewodniczący Marszałek krajowy J. O. Eustachy Książę Sanguszko.

Sekretarze pp. Stanisław Jędrzejowicz, Antoni hr. Wodzicki, Konstanty Teliszewski, Włodzimierz Kozłowski.

Obecnych posłów 132.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. radca dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Protokół z 1. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie wniesiono zarzutów.

Marszałek oznajmia, iż udzielił pp. Korytowskiemu i Siemiginowskiemu po trzy dni urlopu zaś p. Midowiczowi 8 dni urlopu.

Na wniesioną prośbę Izba udziela p. Krynickiemu urlopu do końca października b. r.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje spis petycji, wniesionych po dzień 16. października b. r., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji budżetowej L. s. 51, 53, 54, 55.

Komisji szkolnej L. s. 52.

Przy odczytywaniu petycji do L. s. 56. wnosi Sekretarz p. St. Jędrzejowicz, by na dzisiejszem jeszcze posiedzeniu wybrać komisję petycyjną z 24 członków a petycję L. s. 56 przekazać do tejże komisji.

Izba uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następnie przekazuje Izba komisji budżetowej petycje do L. s. 57, 68, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 95, 96.

Komisji petycyjnej L. s. 58, 59.

Komisji prawniczej L. s. 61, 83.

Komisji szkolnej L. s. 62, 65, 72, 73, 84, 93

Komisji drogowej L. s. 63, 64, 75.

Komisji gospodarstwa krajowego L. s. 69, 71.

Komisji administracyjnej L. s. 70, 93, 94.

Z porządku dziennego następuje:

Pierwsze czytanie przedłożenia rządowego z projektem ustawy o organizacyi służby zdrowia w gminach i obszarach dworskich galicyjskich.

Na wniosek Sekretarza p. St. Jędrzejowicza uchwała Izba odesłanie powyższego przedmiotu do komisji gminnej.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie regulacyi górnego Dniestru i jego dopływów.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała ten wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego o reaktywowaniu kursu dozorców melioracyjnych.

Sprawozdawca poseł Wereszczyński wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Wereszczyński stawia wniosek upoważnienia przez Wys. Izbę Wydziału krajowego do przedstawiania Wys. Sejmowi bez drukowania sprawozdań i wniosków Wydziału krajowego w przedmiocie uchwalania dodatków do podatków bezpośrednich na potrzeby gminne, dodatków do podatków konsumcyjnych i opłat od napojów spirytusowych, jakoteż na udzielanie prawa do poboru opłat mytniczych, oraz i innych mniejszej wagi sprawozdań.

Izba uchwała wniosek powyższy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z czynności dotyczących się krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie.

Sprawozdawca poseł Romanowicz wnosi imieniem Wydziału krajowego odesłanie powyższego sprawozdania do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała zgodnie z tym wnioskiem bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z petycji Reprezentacji powiatu sanockiego i nowotarskiego w przedmiocie datku ofiarowanego w roku 1880. na rzecz wykupna gruntów pod kolej transwersalną.

Sprawozdawca poseł Adam Jędrzejowicz wnosi odesłanie powyższego sprawozdania do komisji drogowej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie urządzenia w kraju zakładów pracy przymusowej i poprawczych, tudzież kolonii rolniczej poprawczej dla nieletnich chłopców.

Sprawozdawca poseł Sawczak wnosi odesłanie powyższego sprawozdania do komisji administracyjnej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w sprawie przeniesienia miejscowości Zapałów z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Lubaczowie i c. k. Starostwa cieszanowskiego, do okręgu c. k. Sądu powiatowego i c. k. Starostwa w Jarosławiu.

Sprawozdawca poseł Sawczak wnosi odesłanie powyższego sprawozdania do komisji prawniczej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy o przeniesieniu gminy wraz z obszarem dworskim Soroki z okręgu Reprezentacji powiatowej w Horodence do okręgu Reprezentacji powiatowej w Kołomyi.

Sprawozdawca poseł Sawczak wnosi odesłania powyższego przedmiotu do komisji prawniczej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem sprawozdawcy bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Wybór czterech sekretarzy, czterech kwestorów i dwunastu rewidentów.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp. Rozwadowskiego, Lasockiego, Midowicza, Sawczaka, Merunowicza.

Poseł Midowicz zdaje sprawę ze skrutinium wyboru czterech sekretarzy, czterech kwestorów i dwunastu rewidentów.

Na 86 głosujących wybrani sekretarzami pp. Jędrzejowicz Stanisław, Kozłowski Włodzimierz, Teliszewski i p. Wodziecki Antoni.

Na 85 głosujących wybrani kwestorami pp. Antoniewicz, Golejewski, Korytowski, Torosiewicz Emil.

Na 85 głosujących wybrani rewidentami pp. Antoniewicz, Bobczyński, Dziędużycki Klemens, Goldman, Horwath, Kowalski, Merunowicz, Olpiński, Siczynski, Siemiginowski, Szeliski, Wolański Mikołaj.

Następuje:

Wybór komisji budżetowej z 17 członków, administracyjnej z 17 członków, prawniczej z 9 członków, gminnej z 13 członków, gospodarstwa kraj. z 17 członków, przemysłowej z 9 członków,

szkolnej z 17 członków, drogowej z 12 członków, sanitarnej z 11 członków i komisji bankowej z 13 członków.

Na wniosek p. hr. Koziebrodzkiego Szcześnego uchwała Izba wzmocnienie komisji sanitarnej o dwóch członków, gminnej o jednego, przemysłowej o trzech, gospodarstwa krajowego o jednego, drogowej o jednego, prawniczej o jednego i bankowej o jednego członka.

Na wniosek sekretarza p. Stanisława Jędrzejowicza uchwała Izba wybór komisji górniczej z 8 członków.

Na wezwanie Marszałka przystępuje Izba do wyboru wszystkich powyżej wymienionych komisji a nadto petycyjnej, stosownie do uchwały zapadłej na początku posiedzenia.

Na skrutatorów powołuje Marszałek pp. Łączyńskiego, Wiktora, Herasimowicza, Rayskiego, ks. Sawę, Klemensiewicza, Langiego, Trzecieskiego, Ochrymowicza, Rutowskiego, Palcha, Jędrzejowicza Franciszka, Michalskiego, Okuniewskiego i Scipiona.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje nazwiska posłów, którzy oddają kartki.

Po oddaniu kartek Marszałek zawiesza posiedzenie celem dokonania skrutinium wyborów.

Po przerwie podejmuje Marszałek posiedzenie na nowo.

P. Trzecieski zdaje sprawę ze skrutinium dokonanych wyborów komisji:

Na 100 głosujących wybrani: Do komisji budżetowej pp. Abrahamowicz, Badeni Stanisław, Biliński, Chrzanowski, Czyżewicz, Goldman, Jędrzejowicz Stanisław, Kowalski, Kozłowski Włodzimierz, Madeyski, Marchwicki, Romańczuk, Scipio, Skrzyński, Skałkowski, Stadnicki Jan, Zagórski.

Do komisji administracyjnej pp. Biliński, Chamiec, Dworski, Horodyski Bronisław, Koziebrodzki Szcześny, Romer Gustaw, Szeptycki, Teliszewski, Torosiewicz Mikołaj, Trzecieski, Tyszkiewicz, Wiktor, Wodzicki Antoni, Wolański Władysław, Zbyszewski, Ziemiałkowski, Żywicki.

Do komisji prawniczej pp. Dworski, Fruchtman, Klemensiewicz, Krynicki, Lenartowicz, Madeyski, Rożankowski, Weigel, Zoll, Żywicki.

Do komisji gminnej pp. Czaykowski, Dworski, Fruchtman, Horwath, Huryk, Koziebrodzki

Władysław, Lasocki, Merunowicz, Niedzielski Rogoyski, Romer Tadeusz, Rozwadowski, Sala, Ziemiałkowski.

Do komisji gospodarstwa kraj. pp. Antoniewicz, Dydyński, Gorayski, Gnoiński Jan, Gross, Jędrzejowicz Edward, Langie, Polanowski, Potocki Roman, Puzyna, Rosenstock, Stadnicki Stanisław, Struszkiewicz, Schnell, Tarnowski Jan, Vivien, Wodzicki Ludwik, Zamoyski.

Do komisji przemysłowej pp. Brykczyński, Chrzanowski, Czartoryski, Goldman, Golejewski, Michalski, Okuniewski, Raczynski, Rutowski, Szczepanowski, Weigel, Żardecki.

Do komisji szkolnej pp. Asnyk, Badeni Stanisław, Czartoryski, Dunajewski Albin, Dzie duszycki Wojciech, Pilat, Potoczek, Rayski, Rey, Romańczuk, Solecki, Stanecki, Tarnowski Stanisław starszy, Tarnowski Stanisław młodszy, Wodzicki Antoni, Zakrzewski, Zoll.

Do komisji drogowej pp. Czaykowski, Gniwosz, Gnoiński Wincenty, Gross, Jaworski, Jędrzejowicz Franciszek, Koziebrodzki Władysław, Męciński, Rayski, Romer Gustaw, Siczyński, Struszkiewicz, Torosiewicz Emil.

Do komisji sanitarnej pp. Bobrzyński, Borkowski, Czyżewicz, Herasimowicz, Jędrzejowicz Stanisław, Kozłowski Zygmunt, Kramarczyk, Lenartowicz, Olpiński, Palch, Pilat, Romer Gustaw, Trzecieski.

Do komisji bankowej pp. Abrahamowicz, Dembowski, Gorayski, Gross, Mandyczewski, Marchwicki, Polanowski, Rapoport, Scipio, Skałkowski, Skrzyński, Stadnicki Jan, Weigel, Wodzicki Ludwik.

Do komisji górniczej pp. Chamiec, Gorayski Ochrymowicz, Palch, Potocki Roman, Skrzyński, Szczepanowski, Wiktor.

Do komisji petycyjnej pp. Barański, Barabas, Bobczyński, Dzie duszycki Klemens, Golejewski, Hamorak, Kapri, Klemensiewicz, Kułaczkowski, Mazaraki, Merunowicz, Micewski, Michalski, Mizia, Ochrymowicz, Sawa, Siemiginowski, Sirko, Strzygowski, Stręk, Szeliski, Tyszkowski, Wolański Mikołaj, Żardecki.

Marszałek po skonstatowaniu rezultatu wyborów do każdej komisji z osobna, wzywa wybrane komisje do ukonstytuowania się i podania do wiadomości wyniku ukonstytuowania.

Sekretarz p. Teliszewski odczytuje następujący wniosek naglący:

Wniosek naglący.

Straszny pożar nawiedził dnia 23. września b. r. wieś Ożomłę w powiecie Jaworowskim, gdzie zgorzało do 200 zabudowań a 48 gospodarzy i kilkunastu chałupników, razem do 300 osób straciło całe mienie.

Wobec nędzy tułających się bez pomieszczenia tylu gospodarzy i domowników, pozostających przy zbliżającej się zimie bez przytułku i pożywienia, wnoszę nagląco:

Wysoki Sejm raczy wniosek o zasiłek w kwocie 600 zł. dla pogorzalców Ożomelskich przekazać komisji budżetowej z poleceniem zdania o nim sprawy ustnie na najbliższym posiedzeniu Sejmu.

Wnioskodawca Szeptycki.

Wład. Koziembrodzki, Antoniewicz, F. Kramarczyk, Wiktor, Stręk, E. Torosiewicz, Dr. Olpiński, Potoczek, St. Tarnowski (st), Jan Gnoiński, Abrahamowicz, Schnell, J. Romańczuk, Asnyk, Zoll, Lenartowicz, Dr. Sawczak, Weigel, Z. Słonecki, Dembowski, Polanowski, K. Scipio, Borkowski Skrzyński, Vivien, Dr. Midowicz, L. Chrzanowski, Żardecki, W. Gnoiński, Zagórski, Mazaraki, Okuniewski, J. Puzyna, Gorayski, T. Merunowicz, Sirko, Hamorak, Kowalski, M. Siczynski, Teliszewski.

P. Szeptycki uzasadnia nagłość swego wniosku i wnosi odesłanie takowego do komisji budżetowej bez drukowania z wezwaniem do ustnego zdania sprawy na jednym z najbliższych posiedzeń.

Izba popiera dostatecznie kwestyą nagłości wniosku powyższego a następnie w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Szeptyckiego co do formalnego traktowania, bez rozprawy.

Sekretarz p. Antoni hr. Wodzicki odczytuje następujący wniosek:

W n i o s e k

posła Madeyskiego w sprawie zmiany instrukcji dla Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy powziąć następująca uchwałę:

§. 20. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca roku 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Każdy Członek Wydziału krajowego obowiązany jest popierać w Sejmie tudzież w komisjach sejmowych wszystkie te sprawy, które na posiedzenie sejmowe wniósł (§. 14), tudzież wszystkie te uchwały, które na posiedzeniu Wydziału krajowego na jego wniosek zapadły (§§. 30. 35)“.

§. 22. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca roku 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Marszałek krajowy jako przewodniczący Wydziału krajowego czuwa nad biegiem czynności Wydziału, oraz nad wewnętrznym porządkiem, i wydaje w tym celu odpowiednie zarządzenia.

On rozdziela czynności pomiędzy Członków Wydziału i dodaje im do pomocy urzędników w miarę potrzeby.

Marszałek może dla stałych spraw administracyjnych bądź wszystkich, bądź niektórych utworzyć stałe departamenty. W takim razie Marszałek oznaczy zakres departamentów i przeznaczy dla nich naczelników z grona Członków Wydziału krajowego.

Sprawy nie wchodzące w stały zakres departamentów, Marszałek może oddać do przygotawczego opracowania urzędnikom Wydziału krajowego, poczem poruczy je Członkom Wydziału krajowego (§. 30).

Marszałek wyznacza posiedzenia Wydziału, układa porządek dzienny obrad, otwiera i zamyka posiedzenia, przewodniczy obradom, ujmuje wnioski w należyłą formę, poddaje je pod głosowanie i stwierdza zapadłe uchwały. Marszałek podpisuje wszelkie ekspedycje Wydziału krajowego, wyjąwszy indorsaty do stron wystosowane, które dyrektor kancelaryi podpisywać może. Jeżeli przedmiotem ekspedycyi jest sprawa w stały zakres departamentu wchodząca, podpisuje ekspedycję wraz z Marszałkiem ten Członek Wydziału, na wniosek którego uchwała zapadła (§§. 30, 35), lub który tę czynność wraz z Marszałkiem potocznie załatwił (§. 30)“.

§. 23. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca roku 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Członkowie Wydziału krajowego mają gorliwie pełnić swoje obowiązki.

Jeżeli Członek Wydziału krajowego jest naczelnikiem stałego departamentu, Marszałek doda mu do pomocy stałe biuro, składające się z potrzebnej ilości urzędników pod bezpośrednim zwierzchnictwem rady, któremu naczelnik departamentu prace porucza i sposób ich załatwienia wskazuje.

Jeżeli Marszałek jako przewodniczący Wydziału krajowego z jakichbądź powodów nie urzęduje, władzę jego sprawuje ten Członek Wydziału, którego Marszałek zastępcą do przewodnictwa w Wydziale krajowym zamianuje. Marszałek może zastępcy powierzyć stale część swoich czynności, chociaż sam urzęduje. Zastępca Marszałka jest stałym referentem osobistych spraw urzędników i wykonywa nad nimi naczelny nadzór w imieniu Wydziału krajowego.

Jeżeli zastępca Marszałka nie urzęduje, Marszałek powoła do zastępstwa innego Członka Wydziału krajowego“.

§. 27. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Jeżeli Członek Wydziału krajowego nie pełni swojego urzędowania dłużej aniżeli jeden miesiąc, uważać należy, że tem samem złożył mandat do Wydziału krajowego. Wyjątek stanowi urlop, choroba lub powołanie do innej służby przez Sejm lub Wydział krajowy“.

§. 28. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Urlopów udziela Członkom Wydziału krajowego Marszałek krajowy“.

§. 30. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

Marszałek wyznaczy posiedzenie Wydziału krajowego ilekroć tego uzna potrzebę. Na żądanie trzech Członków Wydziału winien Marszałek zarządzić posiedzenie. Na jeden dzień przed po-

siedzeniem każdy Członek Wydziału złoży w biurze Marszałka spis spraw, które do obrad przygotował, a to według numerów dziennika podawczego.

Jeżeli przedmiotem obrad ma być użycie kwot uchwalonych przez Sejm do rozporządzalności Wydziału krajowego (funduszu dyspozycyjnego), nadanie stypendyów i miejsc fundacyjnych lub osobista sprawa urzędników, referent obowiązany jest podać wniosek swój wraz z uzasadnieniem do wiadomości Marszałka przed posiedzeniem Wydziału. Marszałek może zarządzić, ażeby także w innych ważniejszych sprawach wnioski referentów wraz z uzasadnieniem były mu przed posiedzeniem podawane do wiadomości. Po wyczerpaniu porządku dziennego przez Marszałka ułożonego, Marszałek może poddać pod obrady sprawy nagłe, chociażby przez referenta nie były naprzód zapowiedziane.

Posiedzenia Wydziału krajowego nie są publiczne.

Tylko Marszałek (§. 31), Członkowie Wydziału i urzędujący ich zastępcy mają głos stanowczy, ci też tylko i urzędnik trzymający pióro zgromadzają się na posiedzenia.

Marszałek może bądź z własnego ramienia, bądź wskutek uchwały Wydziału krajowego wezwać na posiedzenie urzędnika Wydziału z głosem doradczym. W tenże sposób może Marszałek wezwać na posiedzenie inne osoby dla udzielenia potrzebnych wiadomości i objaśnień. Sprawy wchodzące w stały zakres departamentów wnosi na posiedzenie naczelnik departamentu, inne zaś sprawy wnosi Członek Wydziału krajowego, któremu Marszałek tę sprawę poruczył. Obowiązkiem jest referenta, wyłuszczyć rzecz dokładnie pod względem okoliczności stanowiących i wyłożyć motywa swojego zdania. W rzeczach ważniejszych sprawozdanie ma być ułożone na piśmie.

Marszałek kieruje obradami, a wysłuchawszy sprawozdawcę otwiera dyskusję i udziela Członkom głosu w porządku, w jakim się do głosu zapisali.

Gdy już żaden z Członków głosu nie zabiera, a w razie uchwalenia zamknięcia dyskusji po wysłuchaniu zapisanych jeszcze głosów, tudzież po wysłuchaniu głosu sprawozdawcy,

Marszałek zamyka dyskusję i zarządza głosowanie w ten sposób, że najpierw poprawki i wniosek najwięcej od wniosku referenta oddalone pod głosowanie poddaje.

§. 35. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Uchwały zapadłe przeciw wnioskowi referenta wypracuje na referacie wraz z motywami urzędnik na posiedzeniu pióro trzymający i wymieni Członków Wydziału, którzy za, a którzy przeciw zdaniu referenta głosowali, uchwały takie przejrzeć i podpisać powinien ten Członek Wydziału, na wniosek którego przeciwko zdaniu referenta uchwała zapadła. Oddzielne zdania pojedynczych głosujących i Marszałka będą zapisywane na referacie tylko na ich żądanie, a to wraz z streszczonymi pokrótce motywami“.

§. 37. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Marszałek ma prawo w szczególnych przypadkach przeznaczyć współreferenta. Referent powinien wezwać do współreferatu tego Członka Wydziału, który ma sobie poruczoną sprawę, zostającą w styczności z jego referatem.

Wrazach współreferatu, referent komunikuje wypracowany wniosek współreferentowi, który albo się nań zgodzi, albo też oddzielny wniosek wypracuje, poczem dopiero w obecności współreferenta wnosi przedmiot na posiedzenie. W tym ostatnim przypadku współreferent zabiera w rozprawie głos zaraz po referencie“.

§. 39. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca r. 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Czynności, które są tylko wykonaniem uchwał Wydziału krajowego, tudzież czynności, które nie załatwiają sprawy merytorycznie i stanowczo, lub są podrzędnej natury, będą załatwiane potocznie. Jeżeli takie czynności nie wchodzą w stały zakres departamentów, załatwia je Marszałek pod własną odpowiedzialnością, w razie przeciwnym zaś Marszałek wraz z naczelnikiem właściwego departamentu pod odpowiedzialnością obudwóch“.

§. 40. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. Marca 1866 r. uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Sprawy załatwione potocznie lub okólnikowo mają być podane do wiadomości Wydziału na najbliższym posiedzeniu“.

§. 42. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Członek Wydziału krajowego, który sprawę na posiedzenie wnosił, odpowiada za zgodność ekspedycyi z uchwałą i za właściwą jej formę; ma przeto przejrzeć, w razie potrzeby poprawić concept ekspedycyi, podpisać go nawet w takim razie, gdy uchwała przeciw jego wnioskowi zapadła, wreszcie przedłożyć go z aktami Marszałkowi do rewizyi i aprobaty“.

§. 64. Instrukcyi dla Wydziału krajowego z dnia 1. marca 1866 uchyla się w osnowie dotychczasowej i ma brzmieć odtąd jak następuje:

„Bliższe instrukcye tyczące się wewnętrznej służby Wydziału krajowego wyda Marszałek. Instrukcye zaś dla innych urzędów krajowych wyda Wydział krajowy“.

Wnioskodawca: Madeyski w. r.

J. Stadnicki, A. Wodzicki, Szczęsny Koziebrodzki, Jan Tarnowski, Zoll, Lasocki, Zakrzewski, Edw. Jędrzejowicz, K. Scipio, Dydyński, Bobrzyński, Tom. Rozwadowski, St. Tarnowski (sen.), Franciszek Jędrzejowicz, E. Raczynski, Łączyński, Dr. Stan. Larysz Niedzielski, Jaworski, Gorayski, J. Męciński, A. Skrzyński, Stanisław Badeni, Abrahamowicz, Borkowski, St. Jędrzejowicz, Szeptycki, Mik. Wolański, Wład. Wolański, Z. Słonecki.

Marszałek oświadcza, iż z wnioskiem tym postąpi podług przepisów regulaminu.

P. Kozłowski przemawia w kwestyi formalnej.

Sekretarz p. St. Jędrzejowicz czyta następujący dostatecznie poparty wniosek:

W n i o s e k.

Poleca się Wydziałowi krajowemu ponownie, ażeby na najbliższej sesyi przedłożył projekt ustawy o urządzeniu Sądów gminnych dla

spraw policyi miejscowej, opracowany według zasad wniosku uchwałą sejmową z d. 19 grudnia 1887 objętego.

Lwów d. 14 października 1890.

Wnioskodawca: Teofil Merunowicz w. r.

F. Kramarczyk, Wojciech Mizia, Potoczek, Stręk, Fruchtman, Palch, Romanowicz, Michalski, Goldman, Albin Rayski, dr. Midowicz, Szczepanowski, Wł. Koziebrodzki, Zbyszewski, Dworski, Lenartowicz, Gross, dr. Weigel, dr. A. Asnyk, Żardecki, W. Rogoyski.

(Załącznik powyższego wniosku).

Zasady organizacyi sądów gminnych dla spraw policyi miejscowej według wniosku posła Merunowicza, objętego uchwałą sejmową z dnia 19 grudnia 1887.

O ile w ustawach i przepisach, które dotyczą policyi miejscowej, należącej do zakresu działania gminy (§. 27 ust. gm. z 12 sierpnia 1866 nr. 21 Dz. u. kr.) wyrzeczona jest sankcyja karna, i o ile przekroczenia tych ustaw i przepisów nie podlegają ustawie karnej, ma być wykonywaną władza karna w gminach i na obszarach dworskich łącznie, przez osobne w tym celu ustanowione sądy gminne, zorganizowane według następujących zasad:

1. Sąd gminny składa się z trzech mężów zaufania czyli asesorów, z których jednego wybiera rada gminna, drugiego mianuje właściciel lub współwłaściciele obszaru dworskiego, trzeciego zaś właściwy Wydział powiatowy z terna, ułożonego przez naczelnika gminy i przełożonego obszaru dworskiego. Wszyscy trzej mężowie zaufania wybierają ze swojego grona przewodniczącego sądu gminnego.

Gdzie jest jeden właściciel obszaru dworskiego, może on pełnić urząd assessora sądu gminnego osobiście, gdy do tego chęć i wolę wobec politycznej władzy powiatowej oświadczy, i przepisana przysięgę złoży; jednakże w każdym razie ma on wyznaczyć zastępcę dla siebie, jak w ogóle każdy inny członek sądu gminnego ma mieć zastępcę.

Członkowie sądu gminnego mają liczyć co najmniej 24 lat wieku, być nieposzlakowanej sławy, używać w pełni praw obywatelskich

i mieć swoje stałe zamieszkanie w obrębie sądu gminnego.

Mandat członków sądu gminnego trwa 3 lata. Nikogo nie można zmusić do przyjęcia tego mandatu. Kto jednak mandat przyjmie, obowiązany jest wypełniać dokładnie połączone z nim obowiązki — a to pod zagrożeniem grzywnien aż do 20 zł. — mianowicie w takim razie, gdyby dla braku kompletu terminu roków mijały bezskutecznie.

2. Okręg urzędowania sądu gminnego rozciąga się na gminę i obszar dworski tej miejscowości, dla której jest ustanowiony; wolno jednak i kilku gminom łącznie z przynależnymi obszarami dworskimi poddać się na przeciąg jednej kadencyi jurysdykcyi jednego sądu gminnego — a to za wiedzą i przyzwoleniem politycznej władzy powiatowej.

W takim razie Rady gminne, a względnie właściciele obszarów dworskich, przynależni do okręgu tego wspólnego sądu gminnego wybierają swoich mężów zaufania tak, jak gdyby jedną stanowili gminę.

3. Kompetencya gminnego sądu pod względem przedmiotu urzędowania obejmuje te sprawy, co do których w myśl §. 60 ust. gm. z 12 sierpnia 1866 nr. 21 dz. ust. kr. i §. 38 ustawy o ochronie własności polowej z 17 lipca 1876 nr. 28 dz. ust. kr. przysługuje dotychczas prawo orzekania kar naczelnikowi gminy — a to zarówno co do zakresu władzy, jak niemniej także z zachowaniem tego samego toku instancyj.

Do sądów gminnych należeć ma także jednanie stron, dobrowolnie zgłaszających się do nich do ugody — z ważnością ugody sądowej (§. 27 lit. m ust. gm.)

4. Sądy gminne urzędują ustnie i jawnie, zazwyczaj w stale oznaczonych terminach roków jednakże nie rzadziej, jak raz na tydzień.

5. Orzeczenia sądu gminnego mają być wpisywane w porządku chronologicznym, jak następują, jedno po drugim w przeznaczoną na ten cel księgę, w oznaczony ustawą sposób.

Na żądanie stron za opłatą wedle taksy, oznaczonej przez c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym, mogą być wydawane im wypisy wierzytelne z księgi orzeczeń

sądu gminnego, które posiadają ważność dokumentów publicznych.

6. Nad prawidłowym postępowaniem co do wyboru a względnie nominacji członków sądów gminnych czuwać mają władze polityczne w analogiczny sposób, jak wykonywana bywa kontrola nad wyborami członków Rad gminnych lub mianowaniem przełożonych obszarów dworskich.

Co do asesorów, których mianowanie zastrzeżone jest dla Wydziałów powiatowych, przysługuje prawo wnoszenia reklamacyj przeciwko nieprawidłowemu ich wyborowi do Wydziału krajowego, który takowe podania rozstrzyga w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem.

7. Uczestnik sądu gminnego nie może brać udziału w rozstrzyganiu sprawy, w której sam, albo jego najbliżsi krewni i powinowaci są interesowani.

Marszałek oświadcza, iż wniosek powyższy traktowanym będzie podług przepisów regulaminu.

Sekretarz p. Włodzimierz Kozłowski czyta następującą interpelację do J.E. p. Namiestnika jako komisarza rządowego.

L. s. 102.

Interpelacja

do J. E. Pana Namiestnika jako komisarza rządowego.

Dnia 19 listopada 1889 uchwalił Wysoki Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem następującą rezolucję:

„Wzywa się c. k. rząd, aby

po 1. zwołał jak najrychlej ankietę, złożoną z osób fachowych, gorzelnictwem rolniczem się zajmujących i na podstawie uczynionych przez nią wniosków zmodyfikował wydane dotąd przepisy wykonawcze do ustawy o opodatkowaniu gorzelni z d. 28 czerwca 1888 Dz. u. p. nr. 95.

po 2. by dla unormowania zbytu okowity, usunął te wszystkie przeszkody, które zbyt ten bądź utrudniają, bądź uniemożliwiają“.

Dnia 21 listopada zaś powziął Sejm następującą uchwałę:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby w sprawie zbadania usterek ustawy gorzelnianej i przepisów wykonawczych zwołał jak najrychlej ankietę krajową celem przygotowania materiału dla ankiety wiedeńskiej“.

Jak świadczy sprawozdanie z czynności Wydziału krajowego z b. r. (Alegat 8 str. 13 do 35) zebrana dnia 14 stycznia b. r. w Wydziale krajowym wskutek powyższego polecenia, ankietą orzekła:

1. Ankieta gorzelniana wyraża ubolewanie, że c. k. rząd ciągłymi zmianami przepisów wykonawczych ustawy z d. 20 czerwca 1888 r. pociągającymi za sobą ciągłe koszta i martwe wkłady, a okazującymi się często jako nieodpowiadające celowi, w wysokim stopniu utrudniają byt gorzelni rolniczych.

Ankieta wyraża przekonanie, że czas eksperymentów i prób już się skończył i że zmiany przepisów, o ile okażą się potrzebnymi, będą już tylko usuwać utrudnienia i weksacje i ustalać sposób wykonywania ustawy, zabezpieczający skarb bez szkody producenta.

2. Samo rozporządzenie wykonawcze ustawy gorzelnianej z dnia 28 czerwca 1888 przypuszcza, że zegar w gorzelniach mający wykazywać ilość wyprodukowanego spirytusu, może być niedokładnym i wskazywać ilość produktu o 3% wyżej lub niżej od rzeczywistości.

Zważywszy zaś, że w praktyce zachodzą w tych granicach najrozmaitsze wypadki i zegary nie są jednostajnie niedokładnymi, a przy obliczeniach skarbowych cierpi zawsze na tej niedokładności produkujący przedsiębiorca, przeto ankieta wyraża przekonanie, że zegary we wszystkich poszczególnych gorzelniach powinny być przez c. k. władze skarbowe skontrolowane, a na podstawie dokładnego zbadania, ustanowioną być winna dla każdej gorzelni poprawka wskazań zegaru, któraby przedsiębiorcę od niesprawiedliwego poszkodowania ubezpieczała.

3. Należy się domagać, ażeby w każdej dyrekcyi skarbowej powiatowej był zapas aparatów mierniczych, oraz monter. Nadto należy się domagać, ażeby aparaty miernicze dla gorzelni rolniczych były odnawiane i restaurowane, oraz zastępowane nowymi na koszt skarbu, prócz

wypadków, gdyby zegar uszkodzonym został z winy producenta.

4. Ankieta wyraża przekonanie, że domagać się należy od c. k. rządu, ażeby zamiast aparatów mierniczych okazujących jedynie ilość, zaprowadzone zostały zegary pokazujące automatycznie ilość i siłę alkoholu.

5. Ankieta gorzelniana na podstawie doświadczeń ze składami i naczyniami do przechowywania spirytusu, domagać się musi podwyższenia procentu osuszki i reformy sposobu obliczenia tejże.

6. Ankieta gorzelniana wyraża przekonanie, że gwarantowania producenta za spirytus, który opuścił gorzelnię i odchodzi do wolnego składu, jest przeciw duchowi ustawy i powinno być zniesionem, gdyż za należytość skarbową gwarantuje skarbowi skład wolny, względnie kaucya kupca w pełnej wysokości przypadającego podatku.

7. Ankieta uważa rewizję przepisów cymmentniczych co do naczyń transportowych i obustrzenie nadzoru nad cechowaniem za niezbędne wobec konieczności wielkiej ściśłości wymiaru naczyń, gdy małe już różnice stanowią w obrocie handlowym znaczne straty dla producenta.

Ankieta sądzi, że koniecznem jest zaprowadzenie numerowania porządkowego cech cymmentniczych, uwidoczniającego odnośny urząd. Ankieta uważa za potrzebne, ażeby utrudnienia, z jakimi fakultatywny odbiór spirytusu na wagę się spotyka były usunięte, a przeciwnie, ażeby raczej były wprowadzone w tym względzie ułatwienia.

8. Gdy z losem gorzelnictwa, jako najważniejszej gałęzi przemysłu rolniczego byt i rozwój wielkiej części rolnictwa kraju naszego ściśle jest związany, ankieta gorzelniana wyraża przekonanie, że należy prosić J.E. p. Ministra rolnictwa, ażeby w sprawach gorzelnictwa zechciał brać w obronę interesa rolnictwa, które jego pieczy są poruczone.

9. Ankieta wyraża przekonanie, że należy dążyć do ujęcia środków wyjątkowych, które by mogły wpłynąć na podniesienie wywozu z Austro-Węgier nagromadzonego z pierwszej i obecnej kampanii spirytusu a przez to i na podniesienie cen na targach wewnętrznych, mianowicie wyjątkowej i czasowej premii wywozo-

wej dla spirytusu kontyngentowego na czas ściśle oznaczony.

10. Ankieta gorzelniana przyjmuje z uznaniem do wiadomości zarządzone przez p. Ministra handlu obniżenie taryf kolejowych dla eksportu spirytusu z Galicyi do granicy szwajcarskiej, włoskiej i do morza, domagać się jednak musi zapewnienia tychże taryf rafineryom w ruchu przerywanym (t. j. reekspedycje spirytusu rafinowanego dalej podług taryfy surowca), oraz obniżenie taryf w ruchu lokalnym.

Dalej domaga się ankieta, ażeby korzystanie z takiej obniżki taryf było dostępnem już przy transporcie jednego wagonu spirytusu a wreszcie, ażeby park wozów cysternowych dla przewozu spirytusu na kolejach państwowych i prywatnych został pomnożony i korzystanie z niego ułatwione.

11. „Ankieta uprasza Koło polskie we Wiedniu, by w dyskusji budżetowej cały stan upadku gorzeln rolniczych i rolnictwa był dosadnie zaznaczony.

Ankieta wyraża życzenie, by podatek od fabrykacyi drożdży został znacznie podwyższony.

12. „Ankieta wyraża życzenie, aby niewyczerpany kontyngent gorzeln tak fabrycznych jak rolniczych, nie mógł być przekazywany dodatkowo gorzelniom fabrycznym, lecz jedynie tylko gorzelniom rolniczym, nowo powstającym gorzelniom rolniczym spółek rolniczych, a wreszcie w ogóle gorzelniom rolniczym.

Ankieta wyraża życzenie, by w sprawie reformy postanowień ust. wódczanej i ust. o rozdziale kontyngentu indywidualnego dotyczących wymiaru kontyngentu, Wydział krajowy zechciał w stosownym czasie zwołać osobną ankietę“.

13. Ankieta wyraża życzenie, aby postanowienia odnoszące się do opodatkowania gorzeln kociołkowych uległy rewizji i ażeby wydajność tych gorzeln obliczoną została odpowiedniej do stanu faktycznego techniki i produkcji, gdyż obecnie rozwój tego rodzaju gorzeln opiera się nie na warunkach produkcji, ale na wyzyskiwaniu przesadnych ulg podatkowych“.

14. Ankieta oświadcza się za uchynieniem §. 5. z ustawy z dnia 20 czerwca 1888 i za podciągnięciem gorzeln dotychczas na mocy tego

paragrafu uwalnianych od opłaty podatku, pod podatek.

Na wypadek gdyby uchylene §. 5 okazało się niemożliwym, oświadcza się ankieta za tem: 1) by z uwolnienia od podatku w myśl §. 5 wyłączona była gorzałka pędzona z materiałów mącznych; 2) by ograniczyć uwolnienie od podatku w myśl postanowień §. 5 produkcji potrzebnej na opędzenie potrzeb domowych do pewnego maximum produkcji rocznej, a mianowicie do 25 litrów na rok, a resztę produkcji poddać podatkowi.

15. „Ankieta oświadcza się za zmianą §. 6 w tym kierunku, ażeby spirytus przemysłowy itd. został przynajmniej zaliczony do kontyngentu, chociażby bez nakładania nań opłaty konsumcyjnej lub z nałożeniem opłaty niższej od spirytusu kontyngentowego“.

16. „Ankieta wyraża życzenie, ażeby Wys. Wydział krajowy zwrócił uwagę c. k. Rządu na niedostateczny sposób denaturowania spirytusu na Węgrzech i na ztąd powstałe defraudacye, jak również i na okoliczność, że źle denaturowany spirytus węgierski wchodzi do Galicyi i staje się z uszczerbkiem zdrowia ludności przedmiotem konsumcyi“.

Wskutek rzeczonych uchwał ankiety zastosował Wydział krajowy dnia 31 stycznia 1890 pod L. 4676 pismo do JE. c. k. Ministra skarbu, do JE. c. k. Ministra handlu i do JE. Ministra dla Galicyi z prośbą o poparcie uchwał ankiety, przesłał zarazem jej uchwały Wys. Koła polskiemu w Radzie państwa.

Koło polskie poparło życzenia Wydziału krajowego przez usta posła Rutowskiego na 379 posiedzeniu Izby poselskiej dnia 3 maja 1890 a z innych prowincyj austryackich odezwały się również głosy domagające się poruszonych przez ankietę Wydziału kraj. zmian.

Mimo to Wydział kraj. nie otrzymał od c. k. Rządu żadnej odpowiedzi na pismo ustawy spirytusowej dotyczące, a oprócz kilku drobnych zmian w wykonaniu ustawy, nie zaszły żadne inne.

Wobec faktu, że wiele gorzełń w kraju naszym zamknięto, że kampania się staje coraz krótszą a zmniejszenie produkcji spirytusu wy-

wiera wpływ niekorzystny na siłę produkcyjną a względnie podatkową ziemi, zwłoka, jakiej doznaje załatwienie tej sprawy, daje się krajowi naszemu dotkliwie we znaki.

Domniemana zaś trudność, jaką sprawiają rokowania z Węgrami, może dotyczyć jedynie tylko słusznych żądań austryackich w sprawie niżenia kontyngentu węgierskiego, a ewentualnie zmiany §. 5 i 6 ustawy spirytusowej; wobec stanowiska JE. p. Ministra skarbu korony węgierskiej zajętego dwukrotnie w poselskiej Izbie węgierskiej tak w roku zeszłym jak i w roku bieżącym można się bowiem spodziewać, że liczne punkta uchwał ankiety krajowej galicyjskiej odpowiadają życzeniom węgierskim.

Zważywszy, że dotychczas nie ma żadnej rękojmi trwałości obecnego podwyższenia spirytusu, że zaś istnieje pewne prawdopodobieństwo związku teje ceny ze spekulacją giełdową berlińską i z projektami utworzenia ringu spirytusowego w Prusiech, że zresztą żadna cena nie jest w stanie powetować niekorzystnego wpływu ograniczenia produkcji spirytusu na rolnictwo. przesilenia przeto, jakie ustawa o opodatkowaniu spirytusu wywołała, nie należy uważać za ukończone.

Z tych też powodów mają zaszczyt podpisani posłowie zapytać JE. p. Namiestnika:

po 1. jakie są powody zwłoki w uwzględnieniu uchwał ankiety krajowej;

po 2. czy i kiedy zamierza c. k. rząd wnieść do Rady państwa przedłożenie zmian ustawy o opodatkowaniu spirytusu z dnia 20 czerwca 1888. Dz. u. p. Nr. 95 oraz we własnym zakresie działania przeprowadzić zmiany rozporządzeń wykonawczych.

We Lwowie d. 16. października 1890.

Włodzimierz Kozłowski w. r.

Jan Gnoiński, W. Gnoiński, J. Stadnicki, Borkowski, E. Raczyński, J. Puzyna, Albin Rayski, Edward Jędrzejowicz, Gross, Klemens Dzieduszycki, S. Koziębrodzki, Sala, Wiktor, Fr. Jędrzejowicz, Jan Trzeciecki, Szeliski, Kornel Horodyski, Zenon Słonecki, Gniewosz, Z. Kozłowski, Szeptycki, Polanowski, Bryczyński, Mazaraki, Tyszkowski, Schnell, Gorayski, A.

Skrzyński, Szczepanowski, Chamiec, K. Scipio, Mikołaj Wolański.

Marszałek oświadcza, iż interpelację powyższą zakomunikuje p. komisarzowi rządowemu.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Marszałek zamyka posiedzenie, назнача następne na dzień 18. października b. r. o godz. 11-tej przed południem z porządkiem dziennym odczytanym Izbie przez sekretarza p. Stanisława Jędrzejowicza.

Marszałek uwiadamia jeszcze Izbę o ukonstytuowaniu się komisji prawniczej, która obrała: Przewodniczącym; p. Zolla, Zastępcą przewodniczącego: p. Weigla, Sekretarzami: pp. Lenartowicza i Klemensiewicza.

Marszałek zamyka posiedzenie.

Koniec posiedzenia o godzinie 12 m. 50 po południu.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r. *

Sekretarze:

Stan. Jędrzejowicz
Antoni Wodzicki.

